

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри англійської філології
та прикладної лінгвістики
протокол № 2 від 7 вересня 2020 р.

в.о. завідувачки кафедри

Юлія ГЛАВАЦЬКА

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СИСТЕМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ**

Освітня програма Філологія (прикладна лінгвістика)
другого (магістерського) рівня
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.10 Філологія (прикладна лінгвістика)
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Системи автоматизованого перекладу (САП)
Тип курсу	Вибіркова компонента
Ступінь вищої освіти	Другий (магістерський) рівень освіти
Кількість кредитів/годин	3 кредити / 90 годин
Семестр	II семестр
Викладач	Катерина Французова (Kateryna Frantsuzova), кандидатка філологічних наук, доцент кафедри https://orcid.org/0000-0002-0959-2669
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/About/Faculty/IUkrForeignPhilology/ChairTranslation.aspx
Контактний телефон	(0552)326758
Email викладача:	posylina@gmail.com
Графік консультацій	ауд. 223, п'ятниця, за призначеним часом
Форма контролю	диференційований залік

2. **Анотація дисципліни:** навчальна дисципліна розрахована на години лекційних і практичних занять з метою обговорення основних відомостей про системи автоматизованого перекладу, історію розвитку; машинний та автоматизований переклад; принципи автоматизованого перекладу; переваги й недоліки автоматизованого перекладу; сучасні системи автоматизованого перекладу; доцільність використання систем автоматизованого перекладу; редагування текстів, виконаних за допомогою систем автоматизованого перекладу

3. Мета та завдання дисципліни:

Мета дисципліни: отримати знання про сучасні системи автоматизованого перекладу та сформувані практичні вміння застосовувати їх у перекладацькій діяльності, поглиблення загально-філологічної підготовки майбутніх перекладачів і викладачів.

Завдання:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з базисними поняттями, загальноприйнятою термінологією автоматизованого перекладу
- надати знання про основні відомості щодо систем автоматизованого перекладу, зародження та етапи розвитку автоматизованого перекладу у світі
- сформувані знання щодо головних принципів автоматизованого перекладу
- розширити знання здобувачів про сучасні системи автоматизованого перекладу та доцільність їх використання

- навчити здобувачів розрізняти машинний, автоматичний та автоматизований переклади
- надати знання щодо переваг й недоліків систем автоматизованого перекладу
- навчити здобувачів аналізувати окремі перекладацькі проблеми автоматизованого перекладу, редагувати тексти, виконані за допомогою систем автоматизованого перекладу
- сприяти опануванню здобувачами вміння застосовувати положення та поняття автоматизованого перекладу на мовному та мовленнєвому матеріалі
- застосовувати набуті теоретичні знання для здійснення автоматизованого перекладу
- удосконалити навички роботи з теоретичною, методичною і довідковою літературою та словниками різних типів

4. Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики та інформаційних технологій в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК-7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК-8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК-11. Здатність використовувати на практиці основи лінгвістичного моделювання, системи автоматизованого перекладу, мов програмування.

Програмні результати навчання:

ПРН-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування.

ПРН-8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства, лінгвістики, прикладної лінгвістики та перекладознавства, тенденцій і перспектив

розвитку систем штучного інтелекту; принципи побудови та технологію розробки систем штучного інтелекту; моделей обробки та подання знань; перспектив машинного перекладу.

ПРН-10. Збирати й систематизувати мовні, мовленнєві факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів.

ПРН-14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН-15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного матеріалу.

ПРН-18. Впроваджувати елементи теоретичного та експериментального дослідження, виконувати базові дослідницькі лінгвістичні/перекладознавчі завдання з урахуванням елементів програмування й автоматичної обробки тексту.

ПРН-20. Здійснювати переклад англійськомовних текстів різних функціональних стилів, застосовуючи набуті теоретичні знання та практичні навички з усного та писемного перекладу (зокрема науково-технічного); уніфікувати та стандартизувати науково-технічну термінологію; автоматизувати лексикографічну працю; перетворювати тексти в іншомовну форму (автоматизований переклад).

5. Структура курсу

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
3 кредити / 90 годин	16	14	60

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання ноутбук, проєктор

7. Політика курсу

Відвідування лекційних і практичних занять (неприпустимість пропусків, запізень); правила поведінки на заняттях (активна участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів); підкріплення відповіді на питання практичного заняття прикладами з наукових доробків вітчизняних і закордонних учених. Якщо здобувач освіти намагається вплинути на результат оцінювання шляхом списування, використовує недозволені допоміжні засоби, зовнішню допомогу (обман), порушує порядок проведення контролю, його результат оцінюється як «0» балів («незадовільно»).

При організації освітнього процесу в Херсонському державному університеті здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до:

Положення про самостійну роботу студентів

(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>);

Положення про організацію освітнього процесу
(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>);

Положення про проведення практики студентів

(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>);

Положення про порядок оцінювання знань студентів

(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>);

Положення про академічну доброчесність

(<http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>);

Положення про кваліфікаційну роботу (проект) студента

(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>);

Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти

(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>);

Положення про порядок і умови обрання освітніх компонент/навчальних дисциплін за вибором здобувачами вищої освіти

(<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>)

Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХДУ (наказ №803-Д від 07.09.2020)

<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>

8. Схема курсу

Модуль 1. Способи використання комп'ютерів під час перекладу

Тема 1. Автоматизований переклад: основні понятті, історія розвитку (тиждень 1, 2; лк – 2 год., практ. зан. – 2 год.)

1. Основні терміни, поняття автоматизованого перекладу
2. Загальноприйнята термінологія англійської мовою
3. Історія розвитку автоматизованого перекладу
4. Автоматизований переклад vs машинний переклад

Тема 2. Автоматизований переклад під час письмового і синхронного перекладу (тиждень 3, 4; лк. – 2 год., практ. зан. – 2 год.)

1. Специфіка письмового та синхронного перекладів
2. Способи використання комп'ютерів під час письмового перекладу
3. Способи використання комп'ютерів під час синхронного перекладу

Тема 3. Автоматизований переклад і програмне забезпечення (тиждень 5, 6; лк. – 2 год., практ. зан. – 2 год.):

1. Спеціалізовані засоби, що застосовуються для локалізації програмного забезпечення
2. SDL Passolo
3. Засоби для перекладу аудіовізуальних матеріалів

Тема 4. Системи автоматизованого перекладу (тиждень 7, 8; лк. – 2 год., практ. зан. – 2 год.)

1. SDL Trados
2. Transit
3. Déjà Vu
4. Wordfast та Wordfast Anywhere
5. OmegaT

Модуль 2. Програми, використовувані під час автоматизованого перекладу

Тема 5. Програми для перевірки правопису та розділових знаків (тиждень 9, 10; лк. – 2 год., практ. зан. – 2 год.)

1. Принцип роботи
2. Історія створення та розвитку
3. Функції програм
4. Програми вбудовані у текстові редактори
5. Додаткові програми для перевірки пунктуації

Тема 6. Програми для керування термінологією (тиждень 11, 12; лк. – 2 год., практ. зан. – 2 год.)

1. Створення власної термінологічної бази в електронній формі
2. Створення термінологічної бази у вигляді таблиці, електронної таблиці
3. База даних, збудована у програмі (FileMaker Pro)
4. Спеціальне програмне забезпечення (LogiTerm, SDLMultiTerm, Termex та інші)

Тема 7. Електронні словники. Термінологічні бази даних (тиждень 13; лк. – 2 год., практ. зан. – 2 год.)

1. Основні види електронних словників
2. Одномовні та багатомовні електронні словники
3. Термінологічні бази даних, що зберігаються в електронному вигляді
4. Термінологічні бази даних, що підключаються через мережу Інтернет (The Open Terminology Forum, TERMIUM PLUS)

Тема 8. Програми для повнотекстового пошуку. Конкордансери. Менеджери пам'яті перекладів (тиждень 13; лк. – 2 год.)

1. Програми для повнотекстового пошуку («індексатори») (Naturel, ISYS Search Software, dtSearch)
2. Конкордансери
3. Бітекст
4. Програмне забезпечення для управління проєктами
5. Менеджери пам'яті перекладів (ТММ)

9. Система оцінювання та вимоги:

Форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання:

Модуль 1. Способи використання комп'ютерів під час перекладу

Максимальна кількість балів за аудиторну роботу: 23 бали

Максимальна кількість балів за самостійну роботу: 22 бали

Підсумкова контрольна робота: 5 балів

Максимальна кількість балів за модуль: 50 балів

Модуль 2. Програми, використовувані під час автоматизованого перекладу

Максимальна кількість балів за аудиторну роботу: 23 бали

Максимальна кількість балів за самостійну роботу: 22 бали

Підсумкова контрольна робота: 5 балів

Максимальна кількість балів за модуль: 50 балів

Усього за семестр: 100 балів (залік)

Критерії оцінки підсумкової контрольної роботи (письмова форма контролю)

5 балів	Здобувач вищої освіти відповідає на теоретичне питання чітко, розгорнуто, обґрунтовано, може чітко надати визначення усім поняттям, послуговуючись загальноприйнятою термінологією. Якщо цього вимагає завдання, здобувач наводить приклади, що підтверджують теоретичні положення
4 бали	Здобувач відповідає на теоретичне питання правильно, надає визначення усім поняттям, послуговуючись загальноприйнятою термінологією, проте відповідь на запитання – стисла, здобувач не наводить приклади, як цього вимагає завдання
3 бали	Здобувач відповідає на теоретичні питання правильно, проте не надає визначення усім поняттям, відповідь на запитання – стисла, здобувач не наводить приклади, як цього вимагає завдання
2 бали	Здобувач відповідає на теоретичні питання не повністю або частково правильно, не надає визначення усім поняттям, здобувач не наводить приклади або приклади не підтверджують теоретичні положення, висвітлені у відповіді
1 бал	Здобувач неправильно відповідає на теоретичні питання або взагалі не відповідає, надає визначення деяким поняттям без використання загальноприйнятої термінології
0 балів	Здобувач не відповідає на теоретичні питання

Вид контролю: семестровий (підсумковий)

Форма семестрового контролю – залік.

Залік передбачає оцінювання результатів навчання на підставі результатів поточного контролю. Загальна оцінка заліку визначається як сума оцінок за виконання всіх обов'язкових видів навчальної діяльності (робіт).

Оцінка відповідає рівню сформованості загальних і фахових компетентностей та отриманих програмних результатів навчання здобувача освіти та визначається шкалою ЄКТС та національною системою оцінювання

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

Сума балів / Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою / National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно / Зараховано
82-89	B	Good	Добре / Зараховано
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно / Зараховано
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання / Не зараховано
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / Не зараховано

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Білецька О. Автоматизований перекладу у контексті сучасної інформаційної культури. *Український інформаційний простір*. 2013. Число 1. Ч. 2. С. 206–210.
2. Мысливец А. В. Средства автоматизированного перевода [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.slideshare.net/comfortgalaxy/ss-34605234>. Дата доступа : 25.05.2020.
3. Ольховська А.С. Системи автоматизованого перекладу як складова фахового навчання: переваги та недоліки. *Філологічні трактати*. 2015. Т.7. № 2. С. 102–108.
4. Bowker Lynne. Terminology tools for translators. In: Somers, Harold (ed.). 2003. P. 49–65.
5. Kenny D. Teaching Machine Translation and Translation Technology: A Contrastive Study [Electronic resource]. Reference: http://doras.dcu.ie/15830/1/Teaching_Machine_Translation_%26_Translation_Technology.pdf. Accessed : 25.05.2020.

6. Mehadžić S. Benefits of translating in the cloud [Electronic resource]. Reference: <http://www.textunited.com/cms/blog/benefits-of-translating-in-the-cloud>. Accessed: 20.05.2020.
7. Muegge U. Cloud-based translation memory tools are changing the way translators work and train [Electronic resource]. Reference : http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1102&context=uwe_muegge. Accessed : 25.05.2020.
8. Samson R. Computer-assisted translation. *Training for the New Millenium*. Amsterdam & Philadelphia : John Benjamins Publishing Company. 2005. P. 101–126.

Додаткові

9. Карташова Л. А. Данилюк О.В. Хмарні технології як засіб ефективного впливу на практичну підготовку перекладачів. *Вища освіта України*. 2013. № 3 (50). С. 199–202.
10. Кому потрібні хмарні технології? [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://consultingua.com/komu-potribni-hmarni-tehnolohiji>. Дата доступу : 25.05.2020.
11. Мюгге У. Десять убедительных причин использовать память переводов. *Профессиональный перевод и управление информацией*. 2010. № 2. С. 41–47.
12. Облачные технологии для переводчиков: SDL Studio GroupShare Cloud [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.tra-service.ru/trados/news/192>. Дата доступа : 25.05.2020.
13. Шиба А. В. Використання нових інформаційних технологій у процесі формування професійної компетентності майбутнього перекладача засобами інтерактивних технологій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 28 (81). С. 356–365.
14. Abbyu SmartCAT: облачные технологии для переводчиков [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://habrahabr.ru/company/abbyu/blog/208902>. Дата доступа : 25.05.2020.
15. Esselink Bert. Localisation and translation. In: Somers, Harold (ed.). 2003. P. 67–86.

Інтернет-ресурси

16. British National Corpus: <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>
17. COBUILD Corpus: <http://www.ling.arts.kuleuven.be/engling/appling/cobuild.htm>
18. Ecolore: Матеріали для навчання використанню засобів автоматизації перекладу (різні мови, включаючи англійську, французьку, японську): <https://web.archive.org/web/20071224061526/http://ecolore.leeds.ac.uk/>
19. Glossary of Terms Related to eContent Localisation: <https://web.archive.org/web/20070614180125/http://ecolore.leeds.ac.uk/xml/materials/overview/glossary.xml?lang=en>
20. History of machine translation: <https://web.archive.org/web/20110607092437/http://www.traduceme.org/profiles/blogs/history-of-machine-translation>

21. International Corpus of English: <http://ice-corpora.net/ice/>
22. James L. Peterson. Computer Programs for Detecting and Correcting Spelling Errors: http://simson.net/ref/2006/csci_e-180/ref/spelling-p676-peterson.pdf
23. The Open American National Corpus: <http://www.anc.org/>
24. Working papers on the Web as Corpus: <http://wackybook.sslmit.unibo.it/wackycontents.html>